

ovém smyslu – sice lákalo, ale ne tak, že by byl stál mezi světy. On byl světooběžník. Ale nebyl to světoobčan, kosmopolita. A rozhodně nesouhlasíme s titulem jedné anglické monografie o Lochmanovi: Teolog mezi Československem a Švýcarskem. Jan Milič nebyl teologem „mezi“, between. On byl někde „doma“, někde zakotven, zakotven – a jen proto a odtud se odvažoval hranice překračovat. Zakotven v pravdě evangelia. Zakotven v české reformační a duchovní tradici, kterou neváhal připomínat svým posluchačům i v nejbližších koutech světa. I svou rektorskou přednášku začíná poukazem k manifestu, který roku 1431 husitští horlitéle pro pravdu zaslali do Basileje, a odkazem k tolerančnímu patentu, který roku 1781 české evangelíky vyvedl z podzemí – a podobně tomu je ve většině jeho projevů a spisů, v nichž nechybějí odkazy k českým myslitelům doby dávno minulé i nedávno minulé od Lochmanova jmenovce Jana Miliče z Kroměříže, přes Matěje z Janova, Husa a Komenského až k Masarykovi, Rádlovi, Patočkovi, Gardavskému.

Takže my víme, kde byl doma Jan Milič Lochman. Nyní je doma tam, kam my už nedohlédneme. On v tento zaslíbený domov věřil. Impuls naděje, který, jak tolikrát vyložil, z křesťanství tvoří hnutí proti fatalismu, měl pro něj i tento docela osobní rozměr. V jednom svém spisu koriguje antickou naději „*non omnis moriar*“ (nezemřou docela) nadějí křesťanskou: ***Omnis non moriar***: Celý můj život stojí ve světle tohoto zaslíbení. Spolu s ním, naším učitelem, přítelem, bratrem, sdílíme tuto naději ve vděčné úctě k jeho životnímu dílu.

Ale velmi želíme, že už s námi nepovede rozhovor o tom, kam všude v domnělých nebo skutečných antagonismech tohoto věku se smíme odvážit položit spojku slučovací.

Pavel Filipi

Proslav děkana Evangelické teologické fakulty při vzpomínkové bohoslužbě 21. 2. 2004 v chrámu U Salvátora v Praze

PRÁCE PŘIJATÉ A OBHÁJENÉ V ROCE 2003

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

Vít Hušek

Symbol ve filosofii Paula Ricoeura

Doktorská disertační práce

Práce představuje dvojí pojetí symbolu v raných dílech Paula Ricoeura a význam symbolu pro filosofii. Na základě zkoumání náboženské symboliky autor popisuje symbol především jako strukturu dvojího smyslu, pod vlivem svých prací o metafoře však toto pojetí poněkud pozměnil. Ricoeurův hlavní zájem je filosofický, význam symbolu pro filosofii podle něj spočívá v tom, že sloužit jako východisko filosofie a zprostředkovat sebezporozumění subjektu. Krátký interdisciplinární exkurs přináší srovnání Ricoeurova přístupu k symbolu s C. G. Jungem a zamýšlí se nad možnou aplikací Ricoeurova pojetí v liturgii.

Richard Machan

La figura della donna nel „auditus fidei“ di Hans Urs von Balthasar

Doktorská disertační práce

Práce, která mapuje dílo švýcarského teologa z pohledu jeho interpretačního pojetí ženy v auditu fidei. Je ukázáno Balthasarovo vnímání ženy v antice, figury ženy v církvi a jejich přínos pro teologii, figura ženy ve filozofické antropologii Balthasara a nakonec postava ženy v Písmu. Hlubší reflexe je věnována Balthasarově teologické interpretaci stvoření a postavy Marie v Kristově díle spásy.

Zdeněk Charouz

Brněnský alumnát. Výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně 1807–1950.

Doktorská disertační práce

Představuje stručně dosud nezpracované církevní dějiny brněnského alumnátu. Pojednává o požadavcích Církve na výchovu a vzdělávání duchovenstva, jak se tyto požadavky utvářely v průběhu staletí. Od 2. pol. 18. stol. pak tyto církevní názory

jsou konfrontovány s představami rakouského josefinismu, což je prostředí vzniku brněnského alumnátu, jehož dějiny jsou podány odděleně od dějin teologického učiliště a doplněny stručným pohledem na národní a kulturní život v alumnátě. Výsledkem bádání jsou zpracované dějiny jedné, resp. dvojjediné církevní instituce. Dotýká se rovněž tématu likvidace teologického studia v Československu. Úvodní kapitoly pojednávají obecně o formaci kléru jako oblasti prakticky neznámé.

Karel Plavec

Neplatnost manželství z důvodu homosexuality ve smyslu kán. 1095, n. 3 CIC 1983 a v jurisprudenci Římské Roty

Doktorská disertační práce

Práce, pojednávající o vlivu homosexuality na platnost kanonicky uzavřeného manželství. Zabývá se charakteristikou podstatných manželských povinností a příčinami neschopnosti je převzít. Popisuje podstatu sexuality, její vývoj a vlivy, které na její utváření působí. Přechází k důsledkům negativních vlivů, k psychosexuálním poruchám. Dostává se pak k samotné homosexualitě – názorům na její vznik, rozboru tzv. coming out, etickým postojům k homosexualitě ze strany světových náboženství a nekatolických církví, etickému hodnocení homosexuality z pohledu Magisteria Římskokatolické církve, které je vyjádřeno především v dokumentech Kongregace pro nauku víry „Persona humana“ z roku 1975 a „Homosexualitatis problema“ z roku 1986. Z hlediska kanonického práva je homosexualita klasifikována jako příčina neschopnosti převzít podstatné manželské povinnosti v tom případě, pokud se jedná o pravou homosexualitu existující ve chvíli uzavírání manželství, která má vliv na platnost manželského souhlasu. Toto obecnější tvrzení je dokumentováno analýzou 25 caus řešených Římskou Rotou v letech 1956–1998. Způsob jejich posouzení vytvářel jurisprudenci v oblasti přezkoumávání platnosti manželství ovlivněných homosexualitou jednoho manželského partnera.

Miroslav Il'ko

Vývoj obradov kresťanskej iniciácie na území prešovskej eparchie od r. 1818 (krst a myropomazanie)

Doktorská disertační práce

Praktickým a konkrétním smyslem této práce je jednak teoreticky i prakticky přispět k odkrytí teologických pramenů formování obřadů křesťanské iniciace, ale též odpovědět na některé otázky související s odkrýváním těchto pramenů. V otázce liturgických textů v církevně-slovanském jazyku, v porovnávání s texty v řeckém jazyce, je důraz kladený na všimání si badatelných změn v obřadech iniciace. V otázce slovenských trebníkov je důležité analyzovat skutečné důvody překladů do slovenštiny a též to, jak byli zachované standardní postupy při překladu. Nacházení

odpovědí na načrtnuté otázky bude velmi důležité v současné době hlavně při jejich aplikování v ekumenickém dialogu. Metoda práce je založená na textové, teologicko-liturgické analýze a zároveň i porovnávání vybraných textů obřadů iniciace. V závěru je převedená syntéza a zhodnocení vykonaných analýz.

Michal Altrichter

„Pneumatikos“ a „psychikos“ ve spirituální teologii. Příspěvek z pohledu teologie narativní.

Habilitační práce.

Narativní teologie vychází z vlastní metodologie disciplíny. Její pravidla jsou vymezená a zohledňují základní paradigma: „teologie textu“ vyrůstá z „teologie řeči“. Disciplínu narativní teologie iniciovali v roce 1973 Johannes Baptist Metz a Harald Weinrich. Rozvíjeli (ve vyjádření se k modelu Frankfurtské teologické školy) základní teze takzvané memoria passionis, mortis et resurrectionis Jesu Christi. Jde o událost, která dává váhu každému teologickému slovu. Narativní teologie neexistuje v singularu. Namísto toho existují rozmanité přístupy silně divergentní. Jde o nalezení obsahového sdělení v teologických dílech předchozích generací, a to především u církevních Otců, jemuž se tehdy standardně říkalo tzv. kontemplativní metoda. Plurál narativních teologií spočívá v rozmanitosti typů duchovního života.

TEOLOGICKÁ FAKULTA JIHOČESKÉ UNIVERZITY ČESKÉ BUDĚJOVICE

Mgr. Stefan Schlager

Das Wesentliche des Christentums nach Hans Küng, Peter Hünemann und Jürgen Werbick. Theologische Grundlagen und Konsequenzen für die Einführung Erwachsener in den Glauben

Doktorská disertační práce

Autor ve své práci prezentuje významná díla H. Künga, P. Hünemanna, J. Werbicka aj. s ohledem na problematiku uvedení člověka dnešní doby do křesťanské víry. Základním východiskem je pro něj respektování změny paradigmatu, jak ji charakterizuje H. Küng. V takto vymezeném rámci řeší základní otázky obrácení se současného člověka na víru. Autor kromě rozpracování teoretických tezí uvedených teologů vychází i ze svých praktických zkušeností referenta pro vzdělávání dospělých při pastoračním středisku Diecéze Linz.

Mgr. Jaroslav Vokoun
Ekumenická metodologie Edmunda Schlinka a její aplikace na českou ekumenickou problematiku

Doktorská disertační práce

V první části autor představuje Schlinkovu ekumenickou metodu na základě Schlinkových poznámek k metodologii v různých textech a analýzy Schlinkových metodických přístupů, přičemž se kriticky vyjadřuje k některým novějším pracím o Schlinkovi, které tuto pro Schlinka klíčovou oblast jeho díla přehlížejí nebo nedoceňují. Dále autor sleduje rozvinuté Schlinkovy metody u některých jeho spolupracovníků a žáků, a konfrontuje je s jinými přístupy. V druhé části je Schlinkova metodologie aplikována na otázky české reformace a z ní vzešlých církví: Nejprve se analyzují procesy v české reformaci z hlediska jednoty a rozdělení, a dále se zkoumají některé kontroverzní otázky jako biskupský úřad a mariologie.

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE –
 HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA**

Mgr. Jiří Janák
105. kapitola Knihy mrtvých v období Nové říše. Staroegyptské pojetí vzkříšení.

Doktorská disertační práce. 212 stran

V rámci studia teologie – religionistiky se vykládá i egyptské náboženství. Zcela určitě zaujme výklad „trojiční aspekty v egyptském náboženství“ na základě výzkumů Bella, Jakobsohna a Browna, kde se autor pokouší o komparaci trojičních systémů. Za inspirující lze považovat názor, že hlubší pochopení egyptského systému by pomohlo dešifrovat zdroje některých neortodoxních prvokřesťanských pokusů o interpretaci trojice.

Mgr. Pavla Damohorská
ŠMA JISRA'EL

Doktorská disertační práce. 188 stran

Autorka analyzuje ranní a večerní formy této jedné ze základních židovských modliteb. Všímá si i vztahu mezi touto modlitbou a křesťanstvím. V české literatuře kromě publikace teologa Carmine di Sante neexistuje hlubší rozbor tohoto textu. Dále provádí vlastní rozbor biblických textů Dt 6,4–9; Dt 11,13–21 a Nu 15,37–41. Jelikož každý biblický text užitý v židovské liturgii je obklopen berachot, autorka podává samozřejmě i rozbor těchto textů.

Mgr. Kamila Veverková
Dílo Antona Krombholze a jeho význam pro reformní teologické myšlení v Čechách

Doktorská disertační práce. 257 stran

Doktorská disertace vyplňuje mezeru v české odborné literatuře, protože ani životem, ani dílem Antona Krombholze se dosud podrobně nikdo v Čechách nezabýval. Autorce se podařilo ukázat duchovní svět a společenské snahy A. Krombholze – na jedné straně o udržení a vývoj křesťanské víry v podmínkách nových společenských struktur a poměrů a na druhé straně o zabránění duchovní krize v katolicismu a ve světské společnosti.

Mgr. Martin Chadima
Mistr Jan Hus. Jeho pojetí eklesiologie, predestinace, magistera a eucharistie

Doktorská disertační práce. 257 stran

Autor čerpal své poznatky z bohaté české i zahraniční husologické literatury. Používal textu samotných Husových spisů převážně publikovaných v edici Václava Flajšhane a Milana Svobody a z dalších spisů pocházejících z doby Husovy jako základních pramenů současného bádání. Staví do kontrapozice odlišné závěry Vlastimila Kybala, Paula de Vooghta, Cyrila Enrico Molnára a Stanislava Sousedíka, často cituje soudobé znalce Jána Libuše, Viléma Herolda, Jiřího Kejře, Jana Milíče Lochmanna, Alexandra Kolesnyka, Františka Holečka, Zdeňka Kučeru, Martina Wernische a další.

Mgr. Stanislav Švarc
František Maria Hník – protagonista sociální teologie Církve československé. Počátky sociálně etického myšlení ČČS v době 1. republiky

Doktorská disertační práce. 271 stran

Doktorská disertační práce se zabývá velmi důležitým a aktuálním tématem – sociálně teologickým myšlením, které patří od samého počátku k teologickému zápasu ČČS(H). Vedle části historické, filosoficko-teologické a části sociální teologie věnoval autor i velkou pozornost tématu Církve a sociální práce, otázce míru a rodiny. Dále se pokouší nastínit i vývoj sociálně-etického myšlení po druhé světové válce, zachytit i diskusi o vymezení sociální teologie v systému teologických oborů.

Mgr. Petr Tvrdek

České zpěvníky v nekatolických a katolických církvích ve 20. století

Doktorská disertační práce. XXXII + 154 stran

Autor se pokusil podat stručné dějiny české duchovní písně, resp. zachytit, na co česká duchovní píseň ve 20. století navazuje. Církevní hudba má sloužit zvěstování, že tedy implicitně není cílem křesťanské hudby estetický zážitek, ale hlásání Krista a jeho slova. Práce nad daným tématem byla velice obtížná, protože řada zpěvníků je dnes ztracena. Mnohé zpěvníky byly vydány příležitostně, jiné byly účelové a plnily svou úlohu dobově podmíněně. Práce má význam jak pro badatele, tak i v praktické varhanické a dirigentské službě v jiných církvích.

JUDr. Mgr. Leo Salvet

Trestní právo východních katolických církví podle Zákoníku východních církví (CCUO) z roku 1990

Doktorská disertační práce. 228 stran

Autor komplexně zpracoval téma, které dosud nebylo předmětem vědeckého ani populárního zpracování. Dále využil své znalosti z oblasti trestního práva v ČR i v zahraničí. Vzhledem k tomu, že ve východních katolických církvích je aplikováno výlučně mimosoudní ukládání trestů, neměl autor možnost využít judikaturu církevních soudů. Hlavním zdrojem pro něj byl především latinský originál Codicis Canonum Orientalium Ecclesiarum (CCOE), který sám přeložil do češtiny. Tento překlad je třeba vysoce ocenit zejména z toho důvodu, že používá terminologie obvyklé ve státním právu. To činí překlad srozumitelný široké právnické veřejnosti, a to i mimo rámec katolických církví.

ThDr. Gorazd Vopatrný, Th.D.

Hesychasmus jako tradiční křesťanská spiritualita: Pohled na člověka a duchovní život z pravoslavné perspektivy

Habilitační práce pro obor praktická teologie, obhájená na UK HTF v dubnu 2003.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE – EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

ThDr. Martin Wernisch

Praeclarus theologus unitatis fratrum (Život a dílo Matěje Červenky)

Habilitační práce, 387 stran

Práce z oboru historické teologie vznikla při přípravě komentované edice Červenkových „obecných artikulů“, unikátního fragmentu bratrské dogmatiky. Pro její správné pochopení bylo třeba představit autora, jemuž dosud nebyla věnována ucelená biografie. Mezery v úzce životopisné dokumentaci přitom bylo nutné vyplnit pečlivou analýzou prostředí, ve kterých se „skrytý hrdina“ pohyboval, takže zároveň vynikla zasazenost vývoje Jednoty do obecnějších dějin reformace v českých zemích, říši a Polsku. Teprve v těchto rozměrech Červenka (1521–1569) náležitě vystoupil ze stínu slavnějšího vrstevníka J. Blahoslava, který mu sám přiznával vyšší teologickou kompetenci. I ve vedení Jednoty zřejmě zastupoval Červenka (oproti uzkoprasejšímu Blahoslavovi) loajálnější ohled na integrační smlouvy navázané na dohodu Bratří s Lutherem. Jmenovitě i na Wittenberskou konkordii, což unikalo pozornosti dosavadního bádání, které pak propadalo dokonce mylnému dojmu, jako by již Červenka býval předbojovníkem pozdější „kalvinizace“ Jednoty.

Mgr. David Javornický

Etické typy v etice knihy Přísloví

Doktorská disertační práce. 261 stran

Práce přináší detailní analýzu knihy Přísloví z hlediska etických obsahů jejich výpovědi a typologie těchto výrazů a výroků. Pracuje se sémantickým, syntaktickým i stylistickým rozbohem textů a odhaluje nový úhel pohledu na etický rozměr biblického mudrosloví. Přináší zároveň přehled dosavadního bádání v tomto směru a kritický rozhovor s jeho výsledky.

Mgr. Jan Roskovec

K počátkům křesťanské soteriologie. Apoštol Pavel, její svědek a interpret

Doktorská disertační práce. 362 stran

Práce z oboru Nového zákona, představující problematiku raného utváření křesťanské soteriologie, jak ji lze sledovat v pavlovských textech, zejména v první části epistoly Římanům (kap. 1–8). Autor střízlivě a věcně představuje problémy, kriticky shrnuje dosavadní bádání (a namnoze je doplňuje a opravuje) a od soustavné tématicko-exegetické analýzy se dostává k systematicko-teologickým souvislostem.

Mgr. Olga Tydlitátová

Symbolika hradeb a bran ve Starém zákoně

Doktorská disertační práce. 135 stran

Práce z oboru religionistiky, v odborné literatuře první, která se zabývá nábožensko-kultickým významem hradeb a bran. Vymezuje společenské předpoklady pro vznik města ve starém Orientě. Zvláštní pozornost věnuje starozákonním zakladatelům měst a mravnímu hodnocení města – jako příklady slouží Sodoma a Jeruzalém. Opírá se o bohaté archeologické nálezy.

MUDr. Jan Payne

Odkud zlo? O nezkrotnosti čili slabosti lidské vůle

Doktorská disertační práce. 386 stran

Práce z oboru filosofie, zabývající se problematikou morálního zla. Otázka, je-li člověk schopen páchat zlo (a proč je schopen je páchat), i když zná dobro a všechny další okolnosti a v jednání mu nic nebrání, je řešena na pozadí řady filosofických postojů (především E. Husserl, F. Brentano, M. Scheller, N. Hartmann a jiní). Zvláštní pozornost je věnována termínu „akrasia“, jeho obsahu a zmapování historického vývoje názorů na něj.